

Rada
Európskej únie

V Bruseli 3. novembra 2022
(OR. en)

14269/22
ADD 1

LIMITE

CORLX 1024
CFSP/PESC 1470
COARM 224
CONUN 261

NÁVRH

Od:	Stefano SANNINO, generálny tajomník, v zastúpení vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku
Komu:	pani Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Predmet:	Návrh rozhodnutia Rady na podporu vytvorenia medzinárodne uznávaného systému na overovanie riadenia zbraní a munície (AAMVS) s cieľom predchádzať nedovolenému šíreniu, ktorý Rade predložil vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku určený Rade – projektový dokument

PROJEKTOVÝ DOKUMENT

VYTVORENIE MEDZINÁRODNE UZNÁVANÉHO SYSTÉMU NA OVEROVANIE RIADENIA ZBRANÍ A MUNÍCIE (AAMVS) S CIEĽOM PREDCHÁDZAŤ NEDOVOLENÉMU ŠÍRENIU

1. Kontext

V prostredí kontroly zbraní panuje čoraz väčšia zhoda, že v kontexte posilňovania opatrení na predchádzanie odkláňaniu v rámci kontroly vývozu zohráva ústrednú úlohu účinné riadenie zásob. V pracovnom dokumente vypracovanom na účely siedmeho zasadnutia Konferencie zmluvných strán (CSP7) Zmluvy o obchodovaní so zbraňami (ATT) vyzvalo predsedníctvo zmluvné strany, aby „zvážili všetky aspekty riadenia zásob pred vydaním vývozného povolenia, ako aj bezpečné a zabezpečené skladovanie po dodaní.“ Okrem toho – a popri výmene informácií o protiprávných aktivitách (článok 11 ods. 5 a článok 15 ods. 4) – predseda konferencie vyzval „dovážajúce a vyvážajúce štáty, aby sa dohodli na špecifických podmienkach a zárukách vzťahujúcich sa na skladovacie priestory, označovanie alebo kontrolu konečných používateľov pred vývozom.“ Napokon predsedníctvo CSP7 ako spôsob dosiahnutia súladu s článkom 13 ods. 2 navrhlo, aby zmluvné strany mohli informovať o opatreniach prijatých na účely zvýšenia fyzickej bezpečnosti a zlepšenia riadenia zásob (PSSM) ako kroky na predchádzanie odkláňaniu a jeho riešenie¹.

Ako sa opisuje v pracovnom dokumente CSP7, Pokiaľ ide o postupy riadenia zásob v tretej krajine, výzvou zostáva poskytovanie záruk. Táto oblasť je technickej povahy a s informáciami sa nakladá ako s veľmi citlivými. To komplikuje úsilie o výmenu informácií. V mnohých odvetviach (v súkromnom aj verejnom sektore) sa na poskytnutie záruk v oblasti účinnosti, bezpečnosti a bezpečnostnej ochrany výrobkov a služieb používa posudzovanie zhody. Posudzovanie zhody poskytuje medzinárodne uznávané metódy na určenie toho, či výrobok alebo služba spĺňa prijaté normy a štandardy. Hoci existujú rôzne medzinárodné normy, usmernenia a osvedčené postupy v oblasti riadenia a bezpečnosti zásob, v súčasnosti neexistuje medzinárodne uznávaná metodika, ktorá by poskytovala záruky týkajúce sa schopnosti tretej krajiny alebo koncových používateľov predchádzať presmerovaniu (článok 11 ods. 1 ATT) v rámci ich zásob zbraní a munície.

Európska únia (EÚ) v tomto kontexte skúma od roku 2020 možnosť vytvorenia medzinárodne uznávaného systému overovania politiky a praxe v oblasti zbraní a munície na úrovni štátov a koncových používateľov. EÚ prijatím rozhodnutia Rady (SZBP) 2020/979, zmeneného rozhodnutím Rady (SZBP) 2021/2075, poverila poradný tím pre riadenie munície (AMAT) Ženevského medzinárodného centra pre humanitárne odminovanie (GICHD) projektom „Vytvorenie medzinárodne uznávaného systému na overovanie riadenia zbraní a munície (AAMVS) s cieľom predchádzať nedovolenému šíreniu a náhodným výbuchom“. Išlo o viacročné úsilie rozdelené do konkrétnych fáz so špecifickými cieľmi a výstupmi.

¹ Návrh pracovného dokumentu predsedu CSP7: Posilnenie úsilia o odstránenie nedovoleného obchodovania s ručnými a ľahkými zbraňami a zabezpečenie účinného riadenia zásob.

Cieľom prvej fázy (SZBP 2020/979) bolo preskúmať uskutočniteľnosť vytvorenia medzinárodne uznávaného systému na overovanie postupov riadenia ručných a ľahkých zbraní (RLZ) a munície. Uskutočniteľnosť systému bola posudzovaná v siedmich kategóriách: technické otázky, politické otázky, právne otázky, hospodárske otázky, vojensko-bezpečnostné otázky, otázky bezpečnosti a ochrany spoločnosti a časový harmonogram. Štúdia dospela k záveru, že hoci neexistujú žiadne významné prekážky, ktoré by bránili vytvoreniu takéhoto systému, politická vôľa zainteresovaných strán zúčastniť sa na takomto systéme by v konečnom dôsledku závisela od jeho konečnej podoby. Zainteresované strany sa preto nemohli zaviazat', kým nebudú jasne zodpovedané otázky týkajúce sa konečnej podoby systému.

Cieľom druhej fázy (SZBP 2021/2075) bolo vyvinúť hodnotiaci nástroj, ktorý by slúžil ako základ systému, a vymedziť vhodné možnosti pre systém AAMVS. Vytvoril sa nástroj na sebahodnotenie a preskúmali sa potenciálne možnosti systému overovania. Na konci projektu bol odporučený prístup k vytvoreniu funkčného systému AAMVS.

Čo je to systém AAMVS?

Informácie o všeobecnom stave postupov riadenia zbraní a munície sú predmetom záujmu viacerých zainteresovaných strán, a to tak domácich, ako aj zahraničných. Orgány kontroly vývozu by napríklad mohli posilniť svoje posudzovanie rizika odklonenia, ktoré sa vykonávajú pred udelením vývozných licencií, a to zlepšením svojej analýzy fázy skladovania po dodaní, zatiaľ čo medzinárodná spolupráca a poskytovanie pomoci môžu lepšie reagovať na potreby na základe analýzy súčasných spôsobilostí.

Účelom systému AAMVS je uľahčenie výmeny informácií o schopnosti koncových používateľov udržiavať bezpečné a chránené zásoby. Dosahuje to posúdením štrukturálnych kapacít systému riadenia koncových používateľov na základe medzinárodne uznávaných najlepších postupov, ktoré sa uvádzajú v medzinárodných technických usmerneniach pre muníciu (IATG) a Súbore modulov na vykonávanie kontroly ručných zbraní (MOSAIC).

Ústredným prvkom AAMVS sú nástroje vyvinuté počas vykonávania rozhodnutia Rady (SZBP) 2021/2075. Štandardizované sebahodnotenie, jeden z hlavných výstupov vytvorených počas vykonávania SZBP 2021/2075, poskytuje metodiku, v rámci ktorej sa analyzuje pokročilosť rámca systému riadenia, ako sa vymedzuje v líniách umožňujúcich spôsobilosti uvedených v IATG 01:35. Toto sebahodnotenie sa spája s podkladovým usmerňovacím dokumentom, ktorým pomáha pri výklade výsledkov. Samotný nástroj môže slúžiť ako dvojstranný nástroj výmeny informácií o všeobecnom stave postupov ozbrojených síl v oblasti riadenia zbraní a munície.

Systém AAMVS sa stáva „systémom“, keď sa nástroj bežne používa v rámci celej organizácie na riešenie spoločných potrieb. Z vytvorenia tohto systému by mali najväčší úžitok organizácie zložené z členských štátov, ktoré majú spoločné požiadavky na kontrolu vývozu, dovozné predpisy, ciele v oblasti budovania kapacít alebo potreby monitorovania implementácie nástroja. Výmenu informácií v každom prípade ďalej uľahčuje spoločná platforma. Štandardizované hodnotenie by sa mohlo použiť na riešenie potrieb viacerých zainteresovaných strán. Sebahodnotenie by mohlo byť platné viac rokov, čím by sa umožnilo poskytnutie už schválenej analýzy schváleným zainteresovaným stranám. Tým by sa mohlo znížiť zaťaženie koncového používateľa spojené s podávaním správ a zároveň by sa zvýšila schopnosť úradníkov kontroly vývozu získať počas fázy pred udelením povolenia prístup k informáciám o podmienkach skladovania po dodaní potenciálneho dovážajúceho koncového používateľa.

Systém AAMVS je možné vytvoriť viacerými spôsobmi. To organizácii umožňuje prispôbiť systém jej špecifickým potrebám. Pre niektoré organizácie môže byť užitočné vytvoriť systém overovania, v rámci ktorého môžu oprávnení používatelia zdieľať jedno štandardizované stanovenie. Pre iné organizácie môže byť overovanie problematické a preto si zvolia menej špecifické možnosti výmeny informácií. Určenie toho, ktoré prvky sú pre jednotlivé organizácie prijateľné, bude pri vývoji systémov AAMVS kľúčové.

Na základe uvedených výstupov a zistení sa fáza III projektu zameria na ďalší rozvoj systému AAMVS. Prijme sa regionálny prístup k vytváraniu systémov overovania so zameraním na identifikáciu a ďalší rozvoj existujúcich regionálnych organizačných štruktúr a mechanizmov na výmenu informácií a vypracúvanie osobitných metodík a nástrojov na overovanie vnútroštátnych systémov riadenia zbraní a munície (a to aj prostredníctvom vytvorenia nástroja na sebahodnotenie a zodpovedajúcich usmernení na vykonávanie hodnotenia a výklad výsledkov hodnotenia).

2. Technický prístup

Cieľom tohto projektu bude vyvinúť nezávislé systémy na overovanie riadenia zbraní a munície (AAMVS) v rámci existujúcich regionálnych organizačných štruktúr. Každý systém bude fungovať nezávisle a bude vychádzať z nástrojov a metodických usmernení vypracovaných počas vykonávania rozhodnutia Rady (SZBP) 2021/2075. Nástroj zahŕňa štandardizovanú metodiku sebahodnotenia prispôbenú kontextu a normám regiónu, dohodnutý proces overovania alebo bodovania, v rámci ktorého sa môžu využívať odborné znalosti z regiónu na analýzu výsledkov sebahodnotenia, platformu na výmenu informácií zameranú na uľahčenie prenosu určitých informácií oprávneným žiadajúcim orgánom a malý rámec pre riadenie zachovania udržateľnosti systému.

Prostredníctvom realizácie tohto projektu by EÚ navrhla, vyvinula, otestovala a zaviedla prvý regionálny systém AAMVS. Systém EÚ AAMVS by slúžil ako platforma pre členské štáty na výmenu informácií o postupoch riadenia zbraní a munície na základe sebahodnotenia, ktoré vykonávajú koncoví používatelia v tretích krajinách, a na prístup k týmto informáciám v štandardizovanom formáte. EÚ by aktívne prispievala k navrhovaniu všetkých prvkov systému, pričom by využívala sieť odborníkov v rámci EÚ a členských štátov EÚ, ktorí by poskytovali poradenstvo týkajúce sa všetkých oblastí návrhu. Za uľahčovanie diskusií so sieťou a za realizáciu návrhu bude zodpovedať centrum GICHD.

Systém EÚ AAMVS by posilnil schopnosť pracovnej skupiny pre vývoz konvenčných zbraní (COARM), orgánov členských štátov EÚ na kontrolu vývozu a Európskeho mierového nástroja (EPF) analyzovať riziká koncového používateľa týkajúce sa odklonenia a náhodného výbuchu po dodaní spojené so systémom riadenia zbraní a munície. Tieto informácie by podporili ich posúdenia rizika odklonenia vykonané pred udelením povolenia. Sebahodnotenie AAMVS by mohlo podporiť aj pracovnú skupinu pre nešírenie (CONOP) a procesy členských štátov EÚ týkajúce sa medzinárodnej pomoci a budovania kapacít tým, že poskytne štandardizované posúdenie, či je rámec pre riadenie zbraní a munície v súlade s medzinárodnými osvedčenými postupmi. Tým by sa podporilo určenie slabých stránok a potrieb, čím by sa úsilie o budovanie kapacít nasmerovalo tam, kde sú zdroje najviac potrebné.

Týmto projektom sa takisto zvýši povedomie ďalších subregiónov o systéme AAMVS a prínosoch vypracovania štandardizovaného prístupu k posudzovaniu a výmene informácií o postupoch riadenia zbraní a munície. Cieľom tohto zvyšovania povedomia je podporovať ďalšie regionálne organizácie, aby vyvíjali prispôbené systémy AAMVS a podporovali používanie nástroja sebahodnotenia. Toto úsilie bude vychádzať z informačného úsilia vyvíjaného počas vykonávania rozhodnutí Rady (SZBP) 2020/979 a (SZBP) 2021/2075. Ak v priebehu zvyšovania povedomia požiada regionálna

organizácia o podporu pri vývoji systému AAMVS, projekt by mohol presmerovať zdroje na podporu tohto úsilia.

3. Celkové ciele

Hlavným cieľom tohto projektu je podporiť úsilie o zaistenie bezpečného a zabezpečeného riadenia RELZ a munície zlepšením rozhodovacích procesov zainteresovaných strán pôsobiacich v oblasti kontroly vývozu a medzinárodnej spolupráce a pomoci.

Tento cieľ sa dosiahne zvýšením transparentnosti postupov riadenia RELZ a munície, ktoré uplatňujú koncoví používatelia v tretej krajine. Vďaka väčšej informovanosti o týchto postupoch budú zainteresované strany schopné prijímať lepšie rozhodnutia týkajúce sa schvaľovania transferov a iniciatív zameraných na budovanie kapacít.

V záujme dosiahnutia tohto cieľa bude projekt sledovať tieto hlavné ciele:

- 1) vytvoriť funkčný systém AAMVS;
- 2) podporovať regionálne organizácie a ich členské štáty v úsilí o rozvoj vlastného systému AAMVS.

4. Opis činností

Cieľ č. 1: vytvoriť funkčný systém AAMVS

1. rok: konsolidovať rámec systému AAMVS

ČINNOSTI
Zriadiť poradnú sieť EÚ pozostávajúcu zo zainteresovaných strán, ktoré môžu poskytovať odborné poradenstvo o vecných a operačných usmerneniach v otázkach politiky a operácií EÚ. Títo poradcovia budú vyzvaní, aby počas fázy vývoja systému EÚ AAMVS poskytli informácie s cieľom zabezpečiť, aby bol systém vhodný na účely EÚ. Za vykonávanie ich odporúčaní bude zodpovedať projektový tím GICHHD. Vyvinie sa úsilie o usporiadanie viacerých osobných stretnutí počas roka. Účelom poradnej siete je zabezpečiť, aby zainteresované strany EÚ prevzali vedenie pri navrhovaní systému, ktorý zodpovedá ich potrebám a pracovným postupom. Poradcovia prispievajú k vymedzeniu týchto prvkov systému: – návrh politiky pre prevádzku systému AAMVS, dohľad nad ním a jeho údržbu;

VÝSTUPY
Nástroje sebahodnotenia prispôbené kritériám EÚ a overené zo strany EÚ.
Rámcový dokument pre systém EÚ AAMVS so stratégiou rozvoja.
Poznámky a korešpondencia prevzaté z komunikácie s poradnou sieťou EÚ.
Plán vývoja webovej platformy, ktorý zahŕňa návrh, vývoj, testovanie a dokončenie.

- preskúmanie nástrojov sebahodnotenia z hľadiska ich vhodnosti a primeranosti vzhľadom na potreby;
- určenie príslušných subjektov na vykonávanie overovania a dohľadu nad zavedením systému AAMVS;
- určenie druhu výmeny informácií, ktorý sa má povoliť na elektronickej platforme a na dvojstrannej báze.

Overiť analýzu sebahodnotenia a overovania. Všeobecné nástroje sebahodnotenia vyvinuté počas vykonávania SZBP 2021/2075 musia preskúmať, prispôbiť a overiť technickí experti EÚ, aby sa zabezpečilo, že spĺňajú požiadavky zainteresovaných strán EÚ.

Vykonať technické overenie nástrojov sebahodnotenia schválených tematickými odborníkmi (riadenie zbraní a munície a kontrola vývozu).

Posúdiť požiadavky týkajúce sa návrhu webových stránok na vytvorenie platformy na výmenu informácií. Na základe odporúčaní poradcov EÚ sa v posúdení určia programové požiadavky na vytvorenie želanej webovej platformy.

PUBLIC

VÝSTUPY

Hodnotiaca správa o skúške sebahodnotenia.

Samostatné školiace materiály na vykonávanie sebahodnotenia a overovania.

Navrhnuté politiky a operačné postupy týkajúce sa vykonávania overovania a mechanizmu dohľadu nad systémom.

Webová platforma na výmenu informácií systému AAMVS.

Poznámky pre poradcov EÚ.

2. rok: testovanie nástrojov a systému

ČINNOSTI
Testovať nástroje sebahodnotenia v tretích krajinách. Testy budú pozostávať z troch prvkov: – podpora tretích krajín a všetkých aktérov (sprostredkovateľov atď.) zapojených do ich úsilia o dokončenie uspokojivého sebahodnotenia; – posúdenie výziev pri vykonávaní, s ktorými sa stretli všetci aktéri pri dokončovaní hodnotenia, a ich obáv týkajúcich sa výmeny informácií; – vypracovanie hodnotiacej správy, v ktorej sa zdôraznia výzvy a získané poznatky.
Navrhnuť, otestovať a overiť webovú platformu podľa návrhu špecifikácií načrtnutých poradnou sieťou EÚ.
Vypracovať školiace materiály a operačné postupy na podporu úsilia o dokončenie sebahodnotenia, šandardizáciu procesu overovania a usmerňovanie mechanizmu dohľadu nad systémom.
Vypracovať politické dokumenty pre prevádzku systému AAMVS a dohľad nad ním.
Aktualizovať poradnú sieť EÚ o stave vykonávania a diskutovať o výzvach a otázkach, ktoré vyvstanú.

Cieľ č. 2: podporovať ďalšie organizácie, aby vyvinuli svoj vlastný regionálny systém AAMVS.

1. rok: zaviesť systém AAMVS do dvoch regionálnych organizácií; pokračovať v skúmaní prepojení s medzinárodnými nástrojmi

ČINNOSTI
Vykonávať informačné činnosti s dvoma regionálnymi organizáciami a ich členskými štátmi s cieľom podporiť regionálnu koncepciu systému AAMVS. Tieto budú pozostávať až z troch návštev v regióne. Prvé stretnutie s regionálnou organizáciou sa využije na podporu vývoja regionálneho systému AAMVS a v prípade potreby na začatie plánovania ďalších krokov. Druhé stretnutie by zahŕňalo členské štáty a slúžilo by ako úvod k systému a jeho prínosom. Očakáva sa, že sa uskutočnia nadväzujúce stretnutia, ktoré budú ďalej podporovať a plánovať vytvorenie regionálneho systému AAMVS.
Zúčastňovať sa na zasadnutiach regionálnych a medzinárodných nástrojov na kontrolu zbraní. Mohlo by to zahŕňať organizovanie sprievodných podujatí alebo iných podujatí na propagáciu systému AAMVS a rozvoj systému EÚ AAMVS.

VÝSTUPY
Regionálne organizácie a členské štáty informovali o systéme EÚ AAMVS a výhodách vytvorenia vlastného systému.

2. a 3. rok: zaviesť systém AAMVS do 2 regionálnych organizácií ročne, naďalej ho propagovať na medzinárodnej úrovni

Poznámka: v 2. a 3. roku má projektový plán jednu variáciu v závislosti od výsledku úsilia vynaloženého v predchádzajúcom roku na propagovanie systému AAMVS na regionálnej úrovni. Pôvodný plán je organizovať dve regionálne informačné činnosti za rok podľa formátu opísaného v 1. roku. Ak však regionálna organizácia potvrdí želanie zaviesť systém AAMVS, potom poradný tím pre riadenie munície (AMAT) požiada EÚ o povolenie presmerovať niektoré zdroje na rozvoj

systému AAMVS v tom regióne, ktorý systém požaduje. To by viedlo k zníženiu počtu regionálnych organizácií za rok, ale potenciálne by to mohlo viesť k zvýšeniu počtu štátov, ktoré využívajú rámec AAMVS a profitujú z neho.

5. Agentúra poverená technickým vykonávaním

Agentúru poverenú vykonávaním projektu bude viesť Ženevské medzinárodné centrum pre humanitárne odminovanie (GICHD) prostredníctvom tímu AMAT. Konkrétne bude AMAT viesť riadenie a vykonávanie všetkých činností tohto projektu a bude niesť zodpovednosť za rozpočet a podávanie správ. Tím AMAT bol podobne zodpovedný za riadenie a vykonávanie predchádzajúcich rozhodnutí Rady (SZBP) 2020/979 a (SZBP) 2021/2075.

AMAT má v úmysle na podporu rôznych aspektov tohto projektu zapojiť odborných konzultantov. Na podporu vykonávania aspektov projektu sa najmä najmä experti v oblasti vývoja webových stránok, posudzovania zhody a riadenia RLZ. Títo konzultanti budú vybraní na základe schváleného výberového konania.

6. Relevantnosť

Tento projekt vrátane jeho cieľov, činností a výstupov je v súlade s viacerými stratégiami a politickými dohodami Európskej únie.

Stratégia EÚ proti nedovoleným strelným zbraňam, ručným a ľahkým zbraňam a ich munícii z roku 2018 (stratégia pre RLZ)

Cieľom stratégie pre RLZ z roku 2018 je „usmerňovať integrovanú, kolektívnu a koordinovanú európsku činnosť zameranú na predchádzanie a zamedzenie nedovolenému nadobúdaniu RLZ a ich munície... a na podporu spoľahlivosti a zodpovednosti v súvislosti s legálnym obchodovaním so zbraňami“². V stratégii pre RLZ z roku 2018 sa stanovujú konkrétne činnosti týkajúce sa riadenia zásob a EÚ sa zaväzuje podporovať spoluprácu a pomoc pri vykonávaní akčného programu OSN vrátane riadenia zásob; podporovať a zavádzať normy a osvedčené postupy zaobchádzania s ručnými zbraňami (ISACS [teraz MOSAIC]) a muníciou (IATG)).

Systém EÚ AAMVS by prispel k úsiliu EÚ o vykonávanie stratégie pre RLZ z roku 2018:

- predchádzanie odkloneniu a presadzovanie zodpovednosti v rámci legálneho obchodu s RLZ je deklarovaným cieľom AAMVS. Systém EÚ AAMVS môže podporovať posúdenia rizika odklonenia vykonané pred udelením vývozných licencií.
- Systém EÚ AAMVS môže podporovať spoluprácu a pomoc v oblasti riadenia zásob tým, že identifikuje nedostatky v systéme riadenia a slúži ako monitorovací nástroj na sledovanie zmien alebo zlepšení v praxi.
- Metodika sebahodnotenia podporuje vykonávanie MOSAIC a IATG ako noriem, podľa ktorých sa posudzovanie zhody meria.

² Rada Európskej únie, Závery Rady o prijatí Stratégie EÚ proti nedovoleným strelným zbraňam, ručným a ľahkým zbraňam a ich munícii, Brusel, 19. novembra 2018, 13581/18, <<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13581-2018-INIT/sk/pdf>>.

V akčnom pláne EÚ na boj proti nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami na roky 2020 – 2025 s cieľom riešiť nedovolené obchodovanie v rámci EÚ a partnerských krajín juhovýchodnej Európy (západný Balkán, Moldavsko a Ukrajina) sa uznáva potreba zvýšiť bezpečnosť zásob v juhovýchodnej Európe a podporuje sa región západného Balkánu³. Ide o plán, v ktorom sa okrem viacerých cieľov stanovuje zvýšenie bezpečnosti riadenia zásob, presadzovanie právnych predpisov a monitorovanie náležitého súladu s predpismi⁴. Okrem toho si činnosť 4.3 vyžaduje podporu lepšieho riadenia zásob v regióne Sahel.

Hoci systém EÚ AAMVS nemá regionálne zameranie, môže podporiť úsilie o identifikáciu štrukturálnych nedostatkov v postupoch riadenia zásob koncového používateľa. Metodika sebahodnotenia je obzvlášť vhodná na určenie nedostatkov v bezpečnostných predpisoch.

Spoločná pozícia EÚ o vývoze zbraní z roku 2008 (spoločná pozícia EÚ) a dobrovoľná používateľská príručka k spoločnej pozícii⁵

Spoločná pozícia EÚ obsahuje osem kritérií, ktoré vymedzujú štyri súbory rizík, ktoré sú členské štáty povinné považovať za dôvody na zamietnutie vývozných licencií, a štyri súbory faktorov, ktoré musia štáty „zohľadniť“ pri posudzovaní žiadosti o vývoznú licenciu. Kritérium 7 sa vzťahuje na „existenciu rizika, že sa v kupujúcej krajine zmení použitie alebo užívateľ vojenskej technológie alebo materiálu, alebo že sa technológia alebo materiál opätovne vyvezú za nežiaducich podmienok,“ ako jeden z faktorov, ktoré by vývozca mal zvážiť. V spoločnej pozícii sa okrem toho uvádza, že vývozca by mal pri posudzovaní rizika odklonenia zvážiť „schopnosť prijímajúcej krajiny uplatňovať účinnú kontrolu vývozu“.

V používateľskej príručke k spoločnej pozícii EÚ, ktorá poskytuje ďalšie, ale nezáväzné pokyny na vykonávanie ustanovení tohto dokumentu, sa vývozcovia vyzývajú, aby zvážili, či sú v prijímajúcej krajine a) „riadenie a bezpečnosť zásob“ „dostatočne zabezpečené (vrátane MOSAIC a IATG)“; a b) či sa vyskytli „známe prípady problémov s únikom zásob“⁶.

V používateľskej príručke sa odkazuje na význam účinného riadenia bezpečnosti a zásob nielen v súvislosti s vykonávaním kritéria 7 a posúdením rizika odklonenia, ale aj v súvislosti s uplatňovaním kritérií 1 a 2 spoločnej pozície EÚ, ktoré sa týkajú dodržiavania medzinárodných záväzkov a rešpektovania ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva. Príručka sa predovšetkým zaoberá dodržiavaním noriem stanovených v akčnom pláne OSN vrátane noriem týkajúcich sa riadenia zásob, ktoré sú relevantné pre posúdenie dodržiavania medzinárodných záväzkov zo strany príjemcov podľa kritéria 1⁷. V príručke sa ďalej odkazuje na existenciu „primeraných postupov“ pre „riadenie a bezpečnosť zásob, a to aj v prípade nadbytočných zbraní

³ Európska komisia, oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Akčný plán EÚ na boj proti nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami na roky 2020 – 2025 (poznámka 30).

⁴ Pozri cieľ 7 plánu pre udržateľné riešenie nelegálnej držby a zneužívania ručných a ľahkých zbraní (RLZ)/strelných zbraní a ich munície a obchodovania s nimi na západnom Balkáne do roku 2024, Londýn, 10. júla 2018, <<https://www.seesac.org/f/docs/publications-salw-control-roadmap/Regional-Roadmap-for-a-sustainable-solution-to-the.pdf>>.

⁵ Spoločná pozícia Rady 2008/944/SZBP z 8. decembra 2008, ktorou sa vymedzujú spoločné pravidlá upravujúce kontrolu vývozu vojenskej technológie a materiálu (poznámka 7).

⁶ Rada Európskej únie, Používateľská príručka k spoločnej pozícii Rady 2008/944/SZBP [zmenená rozhodnutím Rady (SZBP) 2019/1560], s. 129.

⁷ Rada Európskej únie, Používateľská príručka k spoločnej pozícii Rady 2008/944/SZBP [zmenená rozhodnutím Rady (SZBP) 2019/1560], s. 24.

a munície“, a na existenciu problému, pokiaľ ide o „krádež a úniky zo zásob“ v krajine uvedeného koncového používateľa, ako na prvky, ktoré treba zvážiť na posúdenie existencie rizika, že vyvážené zbrane sa môžu použiť v rozpore s ľudskými právami alebo medzinárodným humanitárnym právom podľa kritéria 2⁸.

Spoločná pozícia EÚ a používateľská príručka poskytujú aj príslušné usmernenia pre výmenu informácií, ktoré sú dôležitou súčasťou systému AAMVS. V článku 4 spoločnej pozície EÚ sa vyžaduje, aby si členské štáty vymieňali informácie o zamietnutiach vývozných licencií a aby konzultovali pri zvažovaní schválenia licencie, ktorá bola „v podstate rovnaká“ ako licencia, ktorú predtým zamietol iný členský štát. Toto ustanovenie sa ďalej posilňuje článkom 7 spoločnej pozície EÚ, v ktorom sa od členských štátov vyžaduje „posilnenie ich spolupráce a podpora ich zbližovania“ v oblasti kontroly vývozu zbraní „výmenou príslušných informácií“ nielen o zamietnutiach, ale aj o politikách vývozu zbraní. V používateľskej príručke sa členské štáty vyzývajú, aby si vymieňali informácie v rámci pracovnej skupiny COARM a tiež prostredníctvom „online systému COARM, alebo – ak sa uplatňuje klasifikácia „Restricted“ – prostredníctvom správ v systéme COREU“. Výmena informácií by sa mala vzťahovať aj na informácie, ktoré môžu byť užitočné pre iné členské štáty, aby sa zabránilo riziku odklonenia⁹.

Spoločná pozícia EÚ poskytuje jasné prepojenia medzi zavedenou politikou a systémom AAMVS. Prepojenie sa vytvorilo v rozhodnutí Rady (SZBP) 2020/979 a systém EÚ AAMVS bol osobitne navrhnutý na podporu uplatňovania kritéria 7 spoločnej pozície EÚ orgánmi kontroly vývozu tým, že slúži ako technický nástroj, ktorý môže poskytnúť analýzu opatrení v oblasti bezpečnosti a ochrany, ktoré vykonáva potenciálny dovážajúci štát. Použitá metodika je v súlade s usmerneniami používateľskej príručky na posudzovanie úrovne na základe existujúcich medzinárodne uznávaných osvedčených postupov. V článku 4 spoločnej pozície sa stanovuje aj politické odôvodnenie zložky systému EÚ AAMVS týkajúcej sa výmeny informácií.

Rozhodnutie Rady EÚ (SZBP) 2021/38 z 15. januára 2021, ktorým sa stanovuje spoločný prístup, pokiaľ ide o prvky osvedčení koncového používateľa v súvislosti s vývozom ručných a ľahkých zbraní a ich munície

Rozhodnutie Rady (SZBP) 2021/38, ktorým sa stanovuje spoločný prístup, pokiaľ ide o prvky osvedčení koncového používateľa v súvislosti s vývozom ručných a ľahkých zbraní a ich munície¹⁰. Rozhodnutie obsahuje dva „nepovinné prvky“, ktoré sú priamo relevantné pre systém AAMVS a ktoré majú štáty zvážiť: iii) umožniť overenie zo strany vyvážajúceho štátu na mieste po odoslaní tovaru; iv) poskytnúť ubezpečenie koncového používateľa o jeho schopnosti bezpečne a zabezpečené riadiť zbrane a muníciu, vrátane jeho schopnosti bezpečne a zabezpečené riadiť zásoby, v rámci ktorých sa bude tovar skladovať, čo sa môže v prípade osvedčenia koncového používateľa zohľadniť.

Systém AAMVS môže zahŕňať metodiku overovania po dodaní s cieľom podporiť overovanie tvrdení uvedených v sebahodnotení na mieste. To by poskytlo ešte vyššiu mieru ubezpečenia.

⁸ Rada Európskej únie, Používateľská príručka k spoločnej pozícii Rady 2008/944/SZBP [zmenená rozhodnutím Rady (SZBP) 2019/1560], s. 58.

⁹ Rada Európskej únie, Používateľská príručka k spoločnej pozícii Rady 2008/944/SZBP [zmenená rozhodnutím Rady (SZBP) 2019/1560], s. 159.

¹⁰ Rozhodnutie Rady (SZBP) 2021/38 z 15. januára 2021, ktorým sa stanovuje spoločný prístup k prvkom osvedčení koncového používateľa v súvislosti s vývozom ručných a ľahkých zbraní a ich munície, *Úradný vestník Európskej únie*, L14/4, 18. januára 2021, <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021D0038&from=SK>>.

7. Stratégia pre komunikáciu a zviditeľnenie

Od poradného tímu AMAT sa bude vyžadovať prijatie všetkých vhodných opatrení, aby zverejnili, že tento projekt bol financovaný EÚ, v súlade s požiadavkami na komunikáciu a zviditeľnenie vonkajších činností EÚ – 2018, ktoré uverejnila Európska komisia. Podpora zo strany Európskej únie sa uvádza aj v pozvánkach a iných dokumentoch, ktoré sa poskytujú účastníkom jednotlivých podujatí. Poradný tím AMAT zabezpečí, aby bola EÚ podľa možností zastúpená na podujatiach, ktoré sú podporované na základe tohto rozhodnutia.

Konkrétne bude EÚ uznaná za vedúceho projektu na všetkých regionálnych a medzinárodných podujatiach, na ktorých sa bude prezentovať systém AAMVS. Systém EÚ AAMVS by mohol slúžiť ako vynikajúca motivácia pre iné regionálne organizácie, takže AMAT bude podnecovať a podporovať úsilie EÚ o propagáciu tohto nástroja v rôznych prostrediach kontroly zbraní. Zástupcovia EÚ budú vyzvaní, aby poskytli poznámky, a v prezentáciách a reklamách sa bude zobrazovať logo EÚ.